שטיקלאך און ברעקלאך

פון א. רייזנוויין

דאס אלטע רוים, אדער גריכענלאנד ווערען געוועהנליך דערמאהנט אלס די לענדער, וואו די בעפעלקערונג איז בעשטא נען פון צוויי טהיילען, פון צוויי קלאסען, פון פרייע מענשען און שקלאפען, פון הע רען, וועלכע האבען געקענט בעפעהלען, און פון אונטער געווארפענע, וועמענס אויפגאבע איז נאר געוועזען דעם אנדע רענס ווילען צו ערפילען. דאך איז אבער דארטען אויך געוועזען נאך אן אנדער גרו פע — דאס זענען געוועזען די בעפרייטע, די יעניגע שקלאפען און זייערע קינדער, וועלכע זענען דורך די חסדים פון זייע רע בעלי בתים בעפרייט געווארען און זע נען צום בירגער - שטאנד צוגערעכענט געווארען, און די לעצטע אבוואהל פריי, איז זיי דאך ביי יעדער געלעגענהייט דער מאהנט געווארען אז זיי שטאמען ניט אב פונ'ם יחוס, פון דעם רוימישען אדער גרי כישען אדעל, נאר זענען געוועזענע שקלא פען, הארעציים, א זוהן פון א בעפרייטען שקלאף, אבוואהל איינער פון די גרויסע ריכטער אין זיין צייט, פיהלט זיך אפט מאהל גאנץ בעשיידען, ווייל ער איז א זוהן פון א טאטען ניט קיין אדעליגען, נאר א שקלאף איז געוועזען זיין פאטער.

ווען די אידען אין רוסלאנד וואלטען בעקומען זייער גלייכבערעכטיגונג אלס א מתנה פון דער צארישער רעגירונג וואלט זיך תמיד געמוזט פיהלען דיעזער גייסט דיעזער נדבה גייסט, וואס איז שטענדיג פערהאן ביי א געשאנקענע זאך, און ביי יעדער פאסיגער אדער ניט-פאסיגער גע לעגענהייט, וואלט מען אונז וועגען דעם פארגעווארפען — אין אונזער בעטלער - טארבע דערמאהנט.

און די זון האט דאס מאהל איהרע שטראהלען פאר אונז ניט געקארגט

ניט אונזערע אמאליגע בעלי בתים-אונטערדריקער, האבען אונז אונזער פריי הייט געשאנקען, וצוזאמען מיט דער ווידער געבורטה פון אלע הונדערט און אכציג מיליאן מענשען, זענען מיר ווי גלייכע קינ דער אויף דער וועלט געקומען, די מוטער וועלכע האט-דיי נייע רוסלאנד געבוירען, ווייסט ניט פון קינדער און שטיף - קינ דער, אלע זענען בלוט פון איהר בלוט און פלייש פון איהר פלייש, זי קען ניט קיין פלעבעער און פאטריציער, און אויך ניט קיין בעפרייטע.

אלע זענען דיזעלבע יחסנים.

קיין פריעדענס-קאנגרעס, וואלט ניט געקענט טהאן אזוי פיעל, ווי פיעל עס האט פאר אונז געטהאן דער חודש מערץ 1917.

* * *

פרעגט מיך א נאהענטער פריינד — וואלסטו יעצט וועלען זיין אין רוסלאנד?

איך האב איהם געענטפערט.

א פערזאן, וועלכער הערט די גע בורטה וועהען פון זיין פרוי, וועמענס ליעב פיהלט די שפּיזלען - שטאכען פון זיין פרויס - וועהטאגען, ווייל ער ווייסט אז דא ליידעט א פערזאן, וועלכע איז מיט איהם אזוי ענג פערבונדען, ווייל וואס שנע לער זעהן זיין נייגעבוירען קינד.

ער וועט אפילו דעם פאקטארס פער באט איבערטרעטען.

* * *

פטור געווארען פון דער אידישער צרה, אויס מיט די קלאג-ליעדער — זאלען יעצט טרויערען די יעניגע אידישע פאר טייען און גרופּען, וואס האבען זייערע אלע טהעאריען אויף דער אידישער נויט און צרה געבוים.

ניט איין פארטיי - פיהרער וועט יעצט בלייבען אהן א קרעמיל, און ניט איין טהעאריע וועט יעצט גהען אין ארכיוו אריין, אום דארטען, אונטער א דעקע פון שימעל און שטויב, צו ווארטען פאר'ן היסטאריקער.

* * *

עס איז געוועזען אין יענע טעג, ווען די רעאקציע האט טריאומפירט, און פיעלע יונגע לעבענס זענען אונטערגעשניטען גע ווארען.

שטיל האבען מיר דאן א טויטען חבר אויפ'ן שטאטישען בית עולם בעגליים, מען האט ניט געטארט ריידען אדער עס וואס זאגען, ווייל דאס וואלט נייע קברים בעדריים.

דאך האבען מיר א בלומען קראנץ פון ווייסע ליליען און רויטע רויזען אויף זיין קבר געלעגט, און פון צווישען די פרישע בלומען האט זיך דער אויפשריפט „און זי וועט קומען“ ארויסגעזעהען.

און זי איז געקומען, זי די לאנג ער ווארטעטע פרייהייט.

פיהלסטו עס חבר אין דיין קבר.

איז יעמאנד. נאך אין אונ - זער פוילישׁ - אידיש שטעטיל פון די אבא ליגע חברים פערליעבען, וועלכער זאל דיר יעצט א קראנץ מיט „זי איז געקומען“ אויפ'ן קבר לעגען.

א געשפּראך צווישען קייזער ווילהעלם און הינדענבורג

(פעליטאן)

פון ס. סטראנסקי.

— הינדענבורג!

— וואס צו, ווילהעלם?

— איך קען ניט אנטשלאפען ווערען

— עס איז פאראן א מאסע קארעקטור רען פון דער איבערזעצע נייעם אגענטור, לייען זיי.

— שוין געלייענט.

— פּרוביר דעם אלטען בעטהמאן'ס לעצטע רעדע.

— שוין אויך געלייענט אבער עס העלפט ניט.

— פּרוביר אבצעהלען ביז 5 הונדערט.

— א גאנצע נאכט האב איך געהאלטען אין איין צעהלען הינדענבורג. איך פיהל ווי דער קאפּ ברענט מיר. איך האב שוין אבגעצעהלט ביז 4 מיליאן, 278,235 און דאס איז ערשט ביז דעם 23-טען פעברואר ניט אריינרעכענענדיג די פערלוסטען אין דער פלאטע און אין אין די קאלאניען. הויבט שוין אפשר באלד אן טאגען?

— עס איז 1.43 און איך מוז אויפ שטעהן פונקט 5 א זייגער.

— וואס קען מען טהאן?

— וואס דו זאלסט ניט טהאן, וויל העלם, לאז זיך ניט אריין אין אזעלכע חשבונות. עס איז שלעכט פאר די נער ווען. א גוטע נאכט.

— הינדענבורג!

— אך גאט אין הימעל!

—איך האב געטראכט וועגען דעם ארעמען טייפעל. ניקאלאי.

— וואס פאר אן ארעמער טייפעל! דער אידיאט פון פעטראגראד האט עס כשר פערדיענט. ווען א מענש הויבט זיך אן אריינצולאזען מיט משוגענע מא נאכען און פאקוסניקעס און מתים ריידער איז א סימן אז ער האלט שוין ביים סוף אז די געטער ווילען איינעם צושטערען, נעהמען זיי ביי איהם צו דעם שכל, ווי דער אלטער בעטמאן וואלט געזאגט.

— וואס זשע, דו גלויבסט ניט אין אזעלכע זאכען? ווער דענקסטו בין איך עס? א גוטע נאכט.

— הינדענבורג!

— דאנערוועטער נאך איינמאהל!

וואס איז שוין ווידער, ווילהעלם?

— דאס וואס דו האסט ערשט געזאגט איז א מערקווירדיגע זאך. עס איז אמת ווען א מענש דערגעהענט זיך צום סוף פון שטריק, און ער האט עס ניט גע וואוסט. טרייבט איהם עטוואס זיך צו בע ראטהען מיט א זנאנ ער אדער א מכשפה. געדענקסטו נאך עטוואס פון דער ביבעל, דו אלטער געצענדיענער? קעניג שאול און די מכשפה איידער ער האט זיך בע געגנט מיט'ן שונא ביי גלבוע? פיהלס טו ניט א צוג לופט פון ערגעץ?

— ניין.

— און אין פראנקרייך, לודוויג איי דער — דו ווייסט דאך?

— אלעקסאנדער דומא, א ברכה אויף זיין קאפּ, אה, ווי ער האט דאס בעשריע בען! איין זאך קענען מיר ניט, וויל העלם, דאס איז שרייבען אזעלכע ביכער.

— און וואטאן, איידער וואלהאלא איז צושמעטערט געווארען, איז ער גע גאנגען זיך בעראטהען מיט ערדאן אין איהר הייל.

— פון דעם זעהסט ווייס איך גאר ניט.

— דאס איז דאך ביי וואגנערען אין "געטערמערדערונג". איך וואונדער זיך אויף דיר.

— א, ער! גיב מיר בעסער אלע מאהל "טרובאדור". אה דער געטליכער אמבאס כאר. ווען איך הער דאס מוז איך וויינען.

—ער איז נאטירליך בעגאנגען א דומהייט, דאס פערשטעה איך, הינדענ בורג.

— ווער?

—איך טראכט נאך אלץ פון ניקא לאיען. און דאך קען איך ניט פער שטעהן ווי ער האט געפיהלט. עס זיינען פאראן ציימען ווען דאס הארץ ווערט אזוי טרויעריג, א פינסטערניש כאפט דיך ארום: און פיהלסט אז דו ביזט נעפאנ גען, און דו ווילסט וויסען, אה גאט, ווי מען וויל וויסען! וואס פאר א דא טום איז היינט?

— דער 23-טער.

— ניין הונדערט און זעקס און זעכציג טעג. און מאלטקע האט געדענקט אז דאס וועט זיך ענדיגען אין פיער וואכען צייט — און 4 מיליאן 287,235 ביז דעם 23-טען פעברואר ניט אריינרעכענענדיג פלאטע און קאלאניען. מען פרובירט דאס צו בעגרייפען, אדער זיך גארניט צו מא כען וויסענדיג, מען ווענדעט זיך אהין מען ווענדעט זיך אהער, איבעראל צו קריגען אן ענטפער, אזוי הינדענבורג, האט ניקאלאי געמוזט פיהלען.

— וואס קימערט עס אונז ווי אזוי יענע קייזערליכע פערזעהעניש האט גע פיהלט? פאר אונז גוטע דייטשען איז פאראן בלויז איין וועג ווי אזוי פטור צו ווערען פון די בייזע גייסטער, און דאס איז דעם אלטען לוטהערס וועג. מען כאפּט דעם טינטער און גלייך געשליידערט דעם שוויין אין פנים אריין.

— יא, אבער ווי אזוי וועט זיך דאס אלעס ענדיגען?

— ווייס איך? מיר קענען אויס האלטען אזוי לאנג ווי זיי קענען.

— זיי זאגען וואהרשיינליך דאס זעל בע.

— דאס בעווייזט אז זיי זיינען קלוג א חוץ דעם האסטו דאך דיין געטליכע פערבינדעטע. פארוואס ווענדסטו זיך ניט צו איהם?

—יא, אבער.

— דו האסט דאך ניט אויפגעהערט גלויבען ווילהעלם?

— ניין, אבער עס ווייזט אויס אז ער העלפט ניט ווי איך האב געגלויבט. ער נעהמט זיך צייט. נאך דריי און דרייסיג חדשים הויבט מען אן צווייפלען, צ איהם אינטערעסירט דאס איבערהויפּט און עס איז שווער צו ווארטען אין דעם פינסטער.

— האסט מורא פאר איהם וויל העלם?

— מען קען ניט זאגען, ניט אזוי.

— דו האסט מורא. דו קענסט או טערקויפען א זנאבער אדער אזוי א מכשפה וועלכער זאל דיר זאגען וואס דו וואלסט ליעב געהאט צו הערען, אבער ניט דאס מיינסטו?

— ניין, אבער עס ווילט זיך איהם ניט נודיען אלע מאהל. ווייסט אנומעלטע האב איך געהערט ריידען וועגען אן אמע ריקאנער פרוי, וועלכע וואהנט אין שאר לאטענבורג. מען זאגט, זי טהוט אויך וואונדער מיט א קריסטאל גלאז.

— ווילהעלם!

— אה, איך האב דאס נור בלויז אזוי געזעדט. הינדענבורג — שטעל דיר פאר, שטעל דיר פאר בלויז, ווען אי בערלין — אזוי ווי אין פעטראגראד.

—אונזערע גוטע דייטשען וועלע קיינמאל ניט רעבעלירען.

— אבער שטעל דיר פאר, גלאט אזוי זיך.

דאן וועל איך מארשירען אויף זיי מיט מיינע פרייסען.

— אבער ווען די ארמיי — אין ווייס עס איז דום — אבער שטעל דיר פאר, ווען די ארמיי — אזוי ווי אין פעט ראגראד — וואס וואלסטו געטהאן?

דאן וואלט נאך געבליבען די שבועה צו מיין קייזער.

— און ווען עס זאל ניט זיין קיין קייזער?

— אה, די בריק וועלען מיר אריבער, ווען מיר וועלען צו איהר צוקומען וויל העלם.

— אבער ווען עס איז קיין קייזער ניט פאראן, הינדענבורג?

— עס וועט שטענדיג זיין א שטאאט א שטאאט און עס וועלען זיין בעפעהלע און איך וועל פאלגען.

— אפילו ווען זיי זאלען קומען פון ליעבקנעכטען?

א בעפעהל איז א בעפעהל, ווילהעלם דו וואלסט דאך ניט געוואלט איך זאל האנדלען אנדערש?

—ניין.

—אויב אזוי איז ריכטיג. און איצט בעט איך דיר, פרוביר אנטשלאפען צו ווערען. עס וועלען ניט זיין קיין אויפשטאנדען און עס וועלען ניט זיין קיין ליעבקנעכטס. עס איז שוין צוויי א זייגער אין דער פריה און איך מוז שוין באלד אויפשטעהן.

—איך בין שוין קראנק פון דעם אלעם.

— ווילהעלם, רעד ניט אזוי! וואס וועלען דיינע פראפעסארען זאגען?

— זאלען זיי אלע געהן צום טייפעל! זיי זיינען פונקט אזוי שלעכט ווי ניקא לאיס זנאבער באנדע.

— נו, ווילהעלם, וועסטו שוין אמאל אנטשלאפען ווערען?

— יא, איך פיהל שוין אביסעל בע סער.

אויס דעם ענגלישען פון ל. ק—ן.

די רוסישע רעוואלוציע, אין דער אידישער טאראנטא

סצענקעס אין בילדלאך

פון ה. מ. קודשענבוים

1.

ויהי, און עס איז געוועזען, ביים, אין דעם טאג, ווען די קאלטע אהן נשמה' דיגע קיילעכדיגע שטומע דראטען, האבען דורך זייער שטומער שפּראך צוטראגען אין אלע עקען וועלט, די פרעהליכע בשורה, אז אונזער ניקאלאי איז במחילה עבעטען געווארען ארונטער צו געהן פון זיין בענקעל, אויף וועלכען ער האט אזוי אנג געשמיעסען זיינע ליעבע אונטערטהאנען. איז אויף מיר געפאלען דער גורל, צו פערלאזען מיין בענקעל, און געהן זעהן, ווי אזוי די רוסישע רעוואלוציאן, וועט אויפגענומען ווערען אין דער אידישער טא אנטא.

כ'האב גענומען אבשייד פון מיין בענקעל, וועלכעס איז געבליבען פער טומט, און דערווייל געמאכט א פערגלייך צווישען מיין בענקעל און זיין בענקעל, ארט א ליידיגס — דא א ליידיגס, ער וו געהן גלות אבריכטען, און איך דעם גלות בעשרייבען, א זיפץ האט זיך ארויס עריסען, ארים בענקעל נעבאך! ווי וועט ער יעצט אויסזעהן.

א בעפעהל פון רעדאקטארס בענקעל אט מיין פערלייך איבערגעריסען פון יטערע - בעטראכטונגען, און כ'בין רויס אין גאס מאכען דעם סך הכול.

2.

דער ערשטער שפאציר מיינער איז גע ען צו קארנער סענטער עוו. און ענגעס, או די פעדלערס דארפען צוריק קומען ון זייער טאג-רייזע מיט די האנד וואג נס. די רוסישע נייעס איז דארט זעהר ענטיג געוועזען.

האלא! חאצקעל, בעגעגענט א פויש ארט פעדלער דעם אנדערען און דער נגט איהם דאס פינפטעל, שוין געהערט י נייעם?

וואסערע נייעס?

וואס! ווייסט נאך ניט, אויס ניקא אי אויס צאר — אויס טיורמע — אויס אמאנאוו — אויס פאגראמען, אויס לות, אויס ניקאלאי ירום הודו, עם שתו הכבודה הקסרית, עם בנם יורש צר, ועם בתם הכלה הבתולה מרת. אלגא קאלאוונא.

שא-שא, זעה נאר ווי ער האט זיך צו כעט בעטראכט איהם דער אנדערער, אס איז מיט דיר די שמחה! געווים גע אכט א שהכול, און געקויפט א פאאר לטע תחתונים ביי אן ענגלישער ליידי אר א ניקעל, און וועסט פערדיענען א עטשער, פערגעס ניט אז מיר זענען דער ייל שותפים מיט יענעם, און...

וואס מיר און, פעררייסט יענער זיין ערדיל צו חאצקלען, אפנים דו קומסט ון יענער וועלט, ווייסט גאר ניט פון ער ישועה, פון רוסלאנדס בעפרייאונג, יר זענען פטורגעווארען פון ניקאלייקען ון זיין מכשפה, מיר האבען א פרייע רוס אנד, מיט אן אטלעסענע קאפאטע, שיך ון זאקען, מיט א גארטעל אין שטריימעל.

טאקע וואונדערט זיך חאצקעל אויב מיר האבען דאס דערלעבט, וועט דאך שוין באלד משיח קומען, קום זשע ברודערקע מאכען לחיים.

ביידע נעהמען זיך פאר די הענד, לא ן שטעהן דאס ביסעל פערמעגען אויף הפקר און געהן צו קארנער עלם מאכען ברכה, באלד בלייבען זיי שטעהן מיט אויס געגלאצטע אויגען, ווייל קיין „יין שרף“ איז ניטא די אידלאך זיפצען אב, אפנים ניט בעשערט א אידען קיין גאנצע שמחה, און זיי רוקען זיך צוריק פערשעמטערהייט צו די פושקארטס.

3.

נו! ווי שטעהט עפּעס דיין ווילהעם, מיט זיינע ארויטאנטען בעגעגענט א רוסי שער איד א צווייטען, וועלכער האלט מיט די דייטשען, ווער איז גערעכט, דו ביזסט דאך דער חכם, דער סטראטעגיקער, דער בקי, דער וועלטס קענער, רוסלאנד שמעקט דיר ניט, נאר האבען זי געהערט, האבען זי געזעהן, האבען זי געגעסען, מיט די גרויסע וואנסען, און שפיציגע היטלען, כ'האב אבער באלד געוואוסט, אז רוסלאנד וועט דאס ניט לאזען, רוסלאנד איז שטארק און מעכטיג, נאר וואס דען די דייטשוקעס ארוח אין זייער...

זעה נאר זעה ווי ער האט זיך צו קאכט מיט פאניע חזיר, מיט ניקאלייקען, און צאר באטיושקא, פּרובירט דער אנדע רער זיך ארויסדרעהען.

וואס! צאר, ווען צאר, נא זעה, און ער כאפט ארויס די ציימונג און ווייזט איהם „רוסלאנד האט פון זיך ארונטער געווארפען דעם צאר, און איז א פרייע מדינה“.

„זעהסטו אויב אזוי איז עפּעס אנ דערש, זדראסטוויטע גאספאדא“, טאק טאטשנא, מי פּאיעדעם דאמאי, טאווא רישטש, צורידען זיי זיך אויף רוסיש, ארויס דייטשוקעס פון אונזער מדינה, נעהמט אייך מיט אייער דייטשע טאכטער, און רוסישען אידעם, פּארט לחיים ולשלום, ביז טיעף פרייסען.

4.

נו פראנין יאזעף מיט די פאפירענע הייזען וואס זאגסטו יעצט, פאלט אן א רוסישער איד אויף א גאליציאנעם, געהענ דיג אויף טעראלי סט. נא זעה וואס מיר האבען בעקומען, א נייעם פורים, א פרעה ליבען פסח, א גרינעם שבועות, פריי — פריי — וואס דען ווי אייער „נעבאך“, מיר רוסאקעס, אז מיר בעקומען איז בע קומען, נאר אזוי טהוט מען, ווען מען וויל ניט פאלגען, ארונטער פון בענקעל און איקטישארטו, חכמות מאכען מיט איהם, גו, אנדערש ווילסטו ניט ניקאלאיקע, די רומא געפעהלט דיר ניט, אידען פאר אפי צייערען טויגען ניט, אבער יעצט וועסטו שוין וויסען ווי טייער צו האלטען אזא גוטען דזשאב, אז מען האט א קהלישען דזשאב, מוז מען קענען אביסעל חניפה, אונטערשמייכלען, וואס דען מיט בייזען קען מען אפילו קיין כ'למד ניט זיין ולא הקפדן מלמד, ווייזט אונזער איד ארויס זיין תורה.

א חזיר בלייבט א חזיר, פרובירט איהם איבערהאקען דער גאליציאנער, ער איז דאך פארט געווען א קיסר, און ווי שעלט מען אזא מענש, וואס! ער איז דיין גליכען?

זאביראיסא — שרייט אויס אונזער רוס — טראג דיך אב אפרים יאסעל, ווייל באלד פערזוכסטו א רוסישען קולאק. לע בען זאל דאס פרייע רוסלאנד, מיט איהר פראלעטאריאט, הורא —!

5.

מיינע וואנסען זאלסטו ניט טשעפען, צושפרייט זיך דער קאסטאמער אויף דער בארבער שטוהל אין דער בעקאנטער ענ געס סטריטער בארבער שאפ, מאך עס פארוסקעמו פאנימאיעס, יעצט מוז מען זיך נעהמען גרייט מאכען א פאאר שעהנע וואנסען, און אויסזעהן ווי אן עכטער רוסאק, ניטא וואס צו שעהמען זיך מיט אונזער רוסלאנד, אזא יאהר אויף מיר, ווי יעצט וועט בעסער זיין אין רוסלאנד, ווי אייך דא, אויך מיר א מדינה קענערע, וואו מען זיצט אין די שעפער גאנצע טעג, און מען האט מורא פארן דזשאב, רוסלאנד זאל לעבען, עפּעס א קליינינקייט, בעסע ראביען מיט איהרע אוצרות ווייז, אבי פעלע עכט פינף און נינציגער פונ'ם טונ קעל רויטען קוויטעלע, מיינע וואנסען, ויט פארזיכטיג, מאכט עס אויפן עכט רו סישען שטייגער.

ווען פאהרט איהר אין אייער רוס לאנד פרובירט איהם איבערפרעגען דער בארבער, איהר האט זיך דאך געשעהמט מיט אייער שיכורער מדינה און אויסגעלא שענע בעאמטע.

אפנים אז איהר זענט א בארבער, ווי קאלאי א קיסר, אזוי שנעל ווי די שיכו רים זענען ניכטער, און ניקאלאי איז אויס מאכער, בין איך ווייטער א געטרייער רוס און דארף קעמפפען פאר מיין פאטער לאנד.

6.

נו ווי געפעהלט דיר עפּעס די נייעס פון רוסלאנד, בעגעגענט איין פרוי די אנ דערע, אויף קענזינגטאן עוועניו איז ניט גלייכער צו שטארבען יונגערהייט איידער צו זעהן דעם צער פון א זוהן, וועלכער פער לירט זיין גדולה. א רחמנות אויף דער אלטער מוטער צו וואס זי האט זיך דער לעבט, זי וועט יעצט דארפען אנקומען אויף קצבה, א מאמע האט א זוהן א קיסר, דעם אנדערען א מיניסטער און צום סוף דארף זי געהן גלות אבריכטען, זעהסטו וואס דער רבונו של עולם קען, מעג זיך דער מענש איבערנעהמען מיט זיין גדולות? לאזט זי אויס מיט א תחינה ניגון.

ווייס איך וואס — צולאכט זיך די צווייטע אז מען האדעוועט אויס שלעכטע קינדער, מען לערענט זיי אויס שלאגען פרעמדע, ניט הארכען קיינעם, מוז מען האבען א שווארצען סוף, וואס דען? נאט איז א בעל נקמות, ער ווארט לאנג און בעצאהלט עהרליך, איך וואלט נאך גע וואלט זעהן, אז ניקאלאי זאל נאך פערזו כען דעם טעם, פון זיצען א דריי יאהר אין וואיעני טיורמע, אויף ברויט אין וואסער און נאכהער געהן שפאצירען אין קאלטען סיביר, בעגלייט פון עטליכע שטיקעס אין זייט, וואלט ער פערזאגט א צעהנטען מעהר קיין קיסר ניט צו זיין.

ווייס איך וואס, צושאקעלט זיך די ערשטע ביזסט דאך א ווי רופט מען דאס א סאציאליסטקע, מעג מען דען אזוי?

7.

וואס זאגט איהר עפּעס! כאפט מיך אן א איד ביי די לאצען, צו ניקאלייקעס מפלה, איא א שנעלער סוף, וואס דען אז ניט האט מען ניט געוואוסט אז עס וועט אזוי זיין.

פון וואנען האט איהר געוואוסט פע טערקע.

וואס הייסט פון וואנען, עס איז דאך א בפירושער פסוק „בור כרה ויחפרהו“ אז מען גראבט א גרוב אויף יענעם פאלט מען זעלבסט אריין, כ'האב אבער אגוטען דזשאב פאר איהם, לאכט צו מיר מיין אי דעל, אליין בין איך שוין אין די פופציגער ביי נאכט קען איך ניט שלאפען דער הוסט דושעט מיך שטארק, אזוי וואלט איך איהם געגעבען עטליכע דאלאר, ער זאל הוסטען פאר מיר, איך זאל מיך דער ווייל אויסשלאפען.

אבי מען זאגט אז ניקאלאי האט ניט קיין גוטע פריינד צווישען זיינע ליבע אידען.

איך האב זיך געקליעבען געהן צו אונזערע אייזקרים פארלארס אויף סט. פעטריק סטריט, אין די אזוי אנגערופענע קיבעצארניעס אבער דארטען איז דער טו מעל געוועזען אזוי גרויס, אז מען האט ניט געקענט הערען קיין ווארט, אלע האבען גע רעדט מיט איין מאהל, און הענד האבען געשוועבט אין דער לופטען, פלעשלאך וואסער זענען אויסגעלעדיגט געווארען, אין דעם גרויסען מישמאש אין טומעל.

איך האב בלויז געקענט כאפען די ווערטער רעוואלוציע, קאנטריבוציע, און בורזשואזיע.

דאס האט מען זיך אפנים מיתוכה גע וועזען צו די רעוואלוציע, איז א בורזשוא זע אדער א פראלעטארישע, און אויב זי וועט יעמאנדען צאהלען קאנטריבוציע

זעהענדיג אז אינם טומעל קען איך נאר ניט מאכען, האב איך ווי מען זאגט, גענומען די פיס אויף די פלייצעס, און היידא צוריק אין רעדאקציע.

(פארטזעצונג פון פּייזש 4)

ניעווסקי פּראספּעקט. העכהערט א זאנ דערבארער גערויש. מיר האבען אנ פאנגס געמיינט, אז דאס איז א נע וועהנליכע אבלאווא פון דער פאליציי אדער פון קאזאקען נאך סטרייקער, סטו דענטען. אדער ארבייטער דעפּוטאטען, פיר וועלכע די רעגירונג האט דאן נעצי טערט ווי פון קרחת, און פון וועלכע חרוסטאליאוו—נאסאר איז געווען דער געניזאלער אבער צו שוואכער פיהרער. דער גערויש האט אבער גענומען גרעסער און ברוויזיגער ווערען, און מיר האבען זיך פון קאפּע, אלע ווי איין מענש, א לאז געטהאן צום ניעווסקי און א זאנ דערבארע בילד האט זיך ענטפּלעקט פאר אונזערע אויגען, א בילד וואס קיינער פון אונז וועט ניט פערגעסען ווי לאנג ער וועט נור לעבען.

כוואליעס, לעבעדיגע כוואליעס, יונג און אלט, ארבייטער און סטודענטען, באסיאקעס און רייך געקליידעטע דאמען, האבען זיך געטראגען אויף ניעווסקי אין דער ריכטונג פון גאסטיניי דוואר צום קא זאנסקי סאבאר. רויטע פלאגען אין באנערס, היטלען און טאשענטיכער, קרע קערס און פייערווערק, האבען דורכגע שניטען די לופט, געפּאפּעט און גע בליצט, און די גאנצע לעבעדיגע מאסע האט געטאנצט אין מיטען גאס, געיובעלט און טריאומפירענד געשריען הויך ביז די דונקעלע פעטערבורגער הימלען אריין: — „קאנסטיטוציע, קאנסטיטוציע, מיר הא בען ענדליך געזיעגט און געוואונען א קאנסטיטוציע!“ — אלע האבען זיך אינסטינקטיוו א שאט געטהאן צום קא זאנסקי סאבאר, אום אונטער זיינע גאסט פריינדליכע זיילען צו האלטען דעם ערש טען פרייען פאלקס מיטינג, — און ניט מורא האבען פאר די ביליגע פאטריאטען פון דער פאליציי און די קאזאקען.

אונפערגעסליכע סצענען פון ליעבע האבען זיך דאן אבגעשפּיעלט אויף'ן פּראספּעקט. מענשען, יונג און אלט, פון גאנץ בעזונדערע קלאסען און ריכטונ גען האבען זיך געווארפען איינע אין דעם אנדערנס ארעמס. די לופט איז געווען עלעקטריזירט, אונזיכטבארע וועלען פון ליעבע און דאנקבארקייט. אפילו די יעניגע קאנצעלאריעס, וועלכע זיינען צופעליג אריינגעשלעפּט געווארען אין גע דראנג פון דער טריאומפירענדער פאלקס מאסע, זיינען טרעהרען געשטאנען אין די אויגען. די שטימע פון פאלק האט זייערע פערשטיינערטע הערצער אויף א מאמענט געעפענט, און זיי זיינען גע ווארען מענשליך, זיי האבען דאס ער האבענע מיטגעפיהלט. אט זיינען די קאלאנען פון קאזאנסקי סאבאר! הויך זיינען די זיילען, און אזוי איינפאך גוט מוטהיג לאדען זיי אייך צו זיך איין, צו בעשיצען זיך פון א קאזאצקער נאגאיקע!

דאס יובעלענדע פאלק איז געקומען אין זיין גליקליכען מעמענט פון זיעג און טריאומף אונטער דיעזע קאלאנען אויסצו גיסען זיין פרייד צו דיעזע שטומע עדות וועלכע האבען צוגעזעהען פיעלע ביטערע און טרויעריגערע צייטען פון פאלקסצא רען, פון שמאך און לעסטערונג, פון צו בלוטיגטע קעפּ און צופּאסעוועטע לייבער.

דאס פאלק איז איצט געווען ווי שכור, און פון אייזען און פון שטאהל זיינען געווען די טראטוארען און די שטיינער פון ניעווסקי, אז זיי זיינען אונטער די פיס פון די מארשירענדע פון שמחה ניט צו גאנגען געווארען. די געהיים פאליציס טען, און די הונדערטער שפּיאנען פון דער שווארצער רעגירונג האבען נעבאך געמוזט ווייזען א פריינדליך פּנים צו דיא טריאומפירענדע, און אין קעשענע דעם בראונינג און אין הארצען די קללה טיעף פערבארגען...

אין יענער נאכט זיינען אלע פינסטע רע כחות בלאס און אהנמעכטיג געווארען.

אין יענער נאכט האט דאס פער שקלאפטע רוסישע פאלק די ערשטע שטראהלען פון ערלעזונג און פון פרייהייט דערזעהען, און דער שעהנסטער, און דער ליכטיגסטער, און דער וואונדער ליכסטער שטראהל איז געוועזען יענער, וועלכער האט אין יענער נאכט מיט פראכט און גלאנץ זיך אראבגעלאזען אויף ניעווסקי פּראספּעקט אין דער רוסישער הויפּט שטאדט.

א ביסעל זאלץ האט א גרויסע ווירקונג אויב דאס איז

Windsor Table Salt
Made in Canada
THE CANADIAN SALT CO. LIMITED
217

מעקלאוד ווילבייסיקלס פיר קעש
ר. דז. מעקלאוד
181 קינג סט. וו. פאן אד. 1532

דיימאנדס
$1 $2 $3
וועכענטליך

איהר האט יעצט די געלעגענהייט צו האבען דעם פיינסטען דיימאנד. ...
ספּעשעל דיסקוינט 10 פּראצענט פאר קעש.
רזשייקאב בראווערס 18 יאנג סט. ארקייד.

ווענען די פרייזען
און די בערינגונגען ווי אזוי מיר פערקויפען די פאלגענדע ברענדס זיך ווענדען צו דעם:—
מייל ארדער דעפּארטמענט
נעשאנאל ברואריעס לימיטעד
רום 41 און 36 קאלבאלט סקווער.
מאנטרעאל.
Wm DOW
אינדיען פייל אייל
קראון סטאוט
פייל ביטער אייל
דאבעל סטאוט
באסט עקסטרא אקט.
Dawe's
עקסטרא אינדיא פייל אייל
בלעק הארס אייל
עקסטרא סטאוט
בלעק הארס פּארטער
לאגערס :— קינגס ביער, קלאב ספּע שעל האמבור.
EKERS'
אינדיא פייל אייל
פּארטער
באהעמיען לאגער.
די אויבענאויסגערעכענטע סחורות האבען אלע די פולע שטארקייט און ווערען געשיקט צו די קאנסומערס די רעקט פון דער ברואריי. ...

פּערקופּיין גאלד קעמפּ
די לעצטע אינפארמאציעס קענט איהר קריגען ווען איהר וועט זיך סובסקרייבען פאר דעם פּערקופּיין הערעלד.
סויטה פּערקופּיין, אנטעריא.
פּרייז פאר קענעדע $1.50. פאראייניגטע שטאאטען $2.80 א יאהר.

פּערקופּיין, סאבאלט
און ניויארק סעקיוריטיס
וועכענטליכען בריעף וועגען מארקעט ווערט צוגעשיקט פריי אהן געלד, אויף פערלאנג.
ROBERT E. KEMERER & CO.
108 Bay St.
(מעמבערס פון סטענדערד סטאק עקססטשיינדזש)
10 ביי סטריט — — טאראנטא

א פּראפּיטאבעלער אינוועסטמענט
מיר האבען א פּלאן מיט וועלכען אינ וועסטארס קענען קריגען א פּראפּיט פון אכט ביז פופצעהן פּראצענט אויף זייערע אינוועסטמענטס.
מיר וועלען מיט גרויס צופריעדענ הייט אייך צושיקען אלע איינצעלהייטען אויף'ן פערלאנג.
PLUMMER & CO.
STOCK BROKER
108 BAY ST. Toronto
פּלומער און קאמפּאני
סטאקבראקערס

J. P. BICKELL & CO.
סטענדארד בענק בילדינג טאראנטא
תבואה
קאטאן
סטאקס

CHAS. A. STONEHAM & CO.
(עטאבלירט 1903)
23 מעלינדא סטרי. טאראנטא. טעלעפאן מיין 1—2580.
41 בראד סטריט, ניו - יארק.
קאבאלטס, פּארקופּיין קופּער מאטאר אויל און אינדוסטריאל סטאק פאר קעש, אדער מעסיגע מארדזשין. אונזער פּופּעהן הונדערט מייל פּריי וואט ווייר סיסטעם דערגרייכט אלע מארקעטס וועכענטליכע מארקעט לעטערס פריי.
„ניטא קיין פּראמאשאנס“